

לפרשת נשא – תשע"ו

בין פרשת סוטה לברכת כהנים

מיכל נוי

פרשת נשא מרכזת בתוכה מגוון נושאים מרתקים. נתבונן מעט בנושא השלום. הרמב"ם בחר לסיים את ספר "זמנים" באמירה הלכתית חזקה מאוד בנושא שלום בית. וכך הוא כותב בהלכות חנוכה, פרק ד הלכה י"ד:

"היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה, או נר ביתו וקידוש היום – נר ביתו קודם משום שלום ביתו. שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו. גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר "דַּרְכֵיךָ דַּרְכֵי נְעָם וְכָל נְתִיבוֹתֶיךָ שְׁלוֹם" (משלי ג' י"ז) השם נמחק – זו פרשת סוטה. כותבים את שם ה' על מגילת הסוטה, מטבילים את המגילה במי-הסוטה, מוחקים את הכתוב במים ואז משקים את הסוטה. באותה הרוח, גם את ספר "נשים" הרמב"ם מסיים בנושא שלום בית. וכך הוא כותב בהלכות סוטה, פרק ד הלכה י"ט:

"אין ראוי לקפוץ ולקנות (= לקנא לאשתו) בפני עדים תחלה, אלא בינו לבינה בנחת ובדרך טהורה ואזהרה, כדי להדריכה בדרך ישרה ולהסיר המכשול. וכל שאינו מקפיד על אשתו ובניו ובני ביתו, ומזהירן ופוקד דרכיהן תמיד עד שידע שהן שלמין מכל חטא ועוון הרי זה חוטא, שנאמר "וַיֵּדַעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ וּפְקַדְתָּ נֹךְ וְלֹא תַחֲטָא" (איוב ה' כ"ד).

השלום היהודי – מתחיל במעגל המשפחתי. וכך כתוב בגמרא, מסכת יבמות, ס"ב ע"ב:

אמר רבי תנחום א"ר חנילאי כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה. בלא שמחה דכתיב" ושמחת אתה וביתך" (דברים י"ד כ"ו), בלא ברכה דכתיב "להניח ברכה אל ביתך" (יחזקאל מ"ד ל), בלא טובה דכתיב" לא טוב היות האדם לבדו" (בראשית ב י"ח), במערבא אמרי בלא תורה בלא חומה. בלא תורה דכתיב "אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני" (איוב ו י"ג), בלא חומה דכתיב "נקבה תסובב גבר" (ירמיהו ל"א כ"ב). רבא בר עולא אמר בלא שלום דכתיב" וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא" (איוב ה' כ"ד).

מהו השלום, ומדוע הוא מתחיל דווקא בבית, במקום הכל-כך אישי ופרטי שבין אשה לגבר? המהר"ל בנתיבות עולם, נתיב השלום מסביר, כי מידת השלום – עניינה השלמה בין הפכים. המהר"ל מסביר שם, שהקב"ה יצר את עולמו כך שלכל אחד יש את המקום המיוחד שלו, בו הוא קיבל את כל צרכו מהקב"ה, ובו הוא צריך לעשות את עבודתו.

הפסק השלום - המלחמה, העימות - נוצר כאשר הדברים, האנשים, חרגו מגבולם ונכנסו לתחום האחר. לכן, מסביר המהר"ל, אם לא היו נקבעים המקומות, ולא נקבעים הגבולות – העולם לא היה יכול להתקיים. כל הזמן הייתה מלחמה. בכך שהקב"ה יצר את המקום האישי, הגבול, וההפרש, בזה הוא מקיים את העולם בתמידות, בשלום.

מוסיף המהר"ל בחידושי אגדות על הש"ס, על הגמרא ביבמות שהבאנו למעלה:

"ויש בזה דבר נעלה עוד, כי הזכר והנקיבה הם שני הפכים זה זכר וזאת נקיבה, אם זכה מתחברים בכוח אחד לגמרי, כי כל שני הפכים מתאחדים בכוח אחד כאשר הם זוכים, כלומר שהש"י עושה שלום בין ההפכים מקשר ומחבר אותם ודבר זה צריך זכות עליון כי ע"י זכות האדם הוא עליון והחבור והדבוק הוא מלמעלה, כי התחתונים הם בעלי חילוק ופירוד, ולכך כאשר אינם זוכים אז מפני שהם ההפכים גורם שהוא "כנגדו" כאשר אין להם חיבור וקישור מלמעלה."

ועוד כותב המהר"ל:

"מי שהוא בשלום, ומקרב אליו ומאחד עמו כל מי שראוי להתאחד עמו... שכל זה מדת הש"י אשר הוא אחד לכך מאחד את הכל. ומפני זה מי שיש בו מדה זאת הוא קרוב אל הש"י שהוא אחד."

מהי אותה הזכות? ומדוע בוחר הרמב"ם לסיים את סדר נשים דווקא עם הפסוק של אליפז התימני רע איוב?

גישתו של אליפז התימני היא שהאירועים שקורים אותנו הם תוצאה של המעשים שלנו. לעניות דעתי, נראה לי שזו גם גישת המהר"ל בנושא השלום - הנושא הזה הוא באחריותנו, בשליטתנו - וכתוצאה ממעשינו נמשוך אלינו את ברכת השם. אם אנחנו נהיה בענווה, ונדע ונקבל את המקום שקיבלנו מהקב"ה, לא נכנס למקומו של חברינו אלא נכבד ונתמוך בו. נדע שאנחנו לא מושלמים, אלא חלק ממה שהו שלם. הבנה זו, שאנו לא שלמים, היא הבסיס של בניית הקשר הזוגי, והקשר העולמי. היא זאת שהופכת אותנו לכלי שמוכן לקבל את הברכה – את התוספת. אם כך, ברור כיצד השלום הוא כלי המקבל כל הברכות.

כך במסגרת הכי מצומצמת של החיים (אשה ואיש), וכך בכל מעגלי החיים.

איך זה קשור לברכת כהנים?

כמו בכל ברכה, נדרשים שניים: (1) מברך, (2) מקבל – שיקבל את הברכה וישתמש בה. כך אומר הרמב"ן על ברכת כהנים במקום: "וטעם" יברך ה' וישמרך "על דרך האמת, כי הברכה - מלמעלה, והשמירה - שתשמור אותה, כטעם "זכור ושמור". ועוד "אר" השם הגדול את "פניו" המביטים בך. וכך אמרו בספרי: רבי נתן אומר: זה מאור שכינה."

- "ויחנך" שתשא חן בעיניו, כענין שאמרו "עולמי עולמי הלואי תהא מעלת חן לפני בכל שעה".
- ועוד: "ישא השם פניו" אל השמים ממעל "וישם לך שלום" הכל בביתך. וכך אמרו בספרי: רבי נתן אומר: זה שלום מלכות בית דוד.
- "ושמו את שמי הגדול על בני ישראל ואני אברכם" - כי אני המדבר, הנני, ושלום.

השלום – זהו הכלי שברא בו הקב"ה את עולמו.

השלום – זהו הנתיב בו מובילה אותנו התורה לפעולתנו בעולם הזה.

השלום – זהו הכלי שלנו לקבל את הברכה, לתקן עולם ולהתדבק בקב"ה.

לסיום – הערה ותפילה

הערה – העובדה שנושא השלום מופיע דווקא מתוך החושך של אירוע האישה הסוטה אינה מפתיעה. אורות גדולים מופיעים דווקא מתוך חושך גדול. כך בבריאת העולם, כך במכירת יוסף, יציאת מצרים, רות המואבייה, הקמת המדינה, ובעזרת השם – אורו של משיח. תפילה - לראות בעינינו באורו של משיח בן-דוד, ושנתברך בברכתו של דוד המלך. **יְאֵתָהּ שְׁלוֹם וּבִיתְךָ שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם** (שמואל א' כ"ה ו')